

Egy iskolakert indításának tapasztalatai

Három éve álmodtam meg először a XIII. kerületi Tomori Pál Általános Iskola kertjét. Három hónapja már annak, hogy belevágtam szülői támogató csapatommal a munkába. Visszatekintve az eltelt időre be kell látnom, hogy az első merész lépésem – nevezetesen a kiszemelt iskola igazgatónőjének meggyőzése – volt a legkönnyebb pontja a történetnek. Nemes Anita vagyok, lelkes szülő Budapesten, akinek fontos a zöldség önellátás, a környezetbarát szemlélet és a termőföld szeretete. Ez az én tanulságos iskolakertes történetem.

Nemes Anita

Végzettségem közgazdász, jelenleg a Szent István Egyetem biozöldség szakképzés végzős hallgatója vagyok.

Egy 11 éves és egy 8 hónapos lányom van. Az Iskolakert Szakmai Műhely (ISZM) alapító tagja vagyok. Ez a csoport hozta létre az Iskolakert Hálózatot annak érdekében, hogy az iskolakertet tervezőket vagy azaz rendelkezőket támogassa, összefogja, szakmai képviseletét ellássa.

Kisalföldi tanyánkon kísérletezünk biozöldségek és -gyümölcsök termesztésével, kipróbálva a mulcsozást, forgatás nélküli talajművelést, tájfajta gyümölcsfák nevelését.

Távlati célom tanyapedagógiai program megvalósítása, valamint biogazdálkodás a Napsugár Tanyán.

Az iskolakert terveimmel augusztus derekán kerestem fel Antoni Józsefné Viki nénit, a Tomori Iskola igazgatónőjét. Az első perctől támogatta az ötletemet, és felajánlotta azt a két legfontosabb dolgot, ami nélkül a projektem nem valósulhatott volna meg: a gyerekek bevonását a kertgondozás izgalmas munkáiba, és egy darabka iskolaudvar területet, ahol a kert megszülethet.

Az első tanulság: bele kell vágni.

Széleskörű rálátásom nyílt az iskolakerti tevékenység mikéntjére, hiszen alapító tagként részt vállaltam az Iskolakert Szakmai Műhely feladataiból. Ez a szervezet az iskolakertek létrejöttét és működését támogatja, melyben a hálózat tagjai kicserélhetik információikat, foglalkozásaik tematikáját, vagy akár szaporított növényeiket is. A műhelyben szerzett tapasztalatoknak köszönhetően pontos képem volt arról, hogy milyen feladatok várnak rám a Tomoriban, és tisztában voltam azzal, hogy egyedül nem vagyok képes a kertet létrehozni, fenntartani és fejleszteni. Jöhetett a második lépés!

Elküldtem egy felhívást a szülőknek az SZMK (Szülői Munka Közösség) képviselőikön keresztül, hogy várom a kertbarátok jelentkezését az iskolakert támogató csapatba. Két hét eltelté után heten jelentkeztek. Be kell valljam, több érdeklődőre számítottam, de sebaj – gondoltam –, akkor így indulunk neki. Megszerveztem az első találko-

zónkat, ahol elkezdtük lefektetni az alapokat: hol legyen a kert, mely évfolyamok vegyenek részt a foglalkozásokon... és itt nagyjából el is akadtunk. Csupán két hónappal később tudtuk meghatározni, hogy kik és milyen rendszerben vegyenek részt a kerti foglalkozásokon. Ez egyrészt múlt a kertre szánt terület nagyságán, de leginkább a foglalkozást tartó szülők rendelkezésre álló szabadidején. A mi esetünkben a hét szülőből négyen tudnak napközben foglalkozást tartani, így szinte kizárt, hogy ilyen szűk oktatói kapacitással az iskola mind a 340 diákja részt tudjon venni a kerti órákon. Azonban jelenleg éppen elegenden vagyunk ahhoz, hogy a 3-4-5. évfolyam öt osztályát bevezessük az ökológiai kertgondozás rejtelseibe.

A második tanulság: az elemek egymásra épülnek (mekkora területen, mely évfolyamok, milyen rendszerben vannak jelen a kiskertben).

Nálunk nagyon bevált az, hogy a tanév első félévét a kerttervezésre és a kert kialakítására szántuk. Az összeállt szülői csapat kijelölte a kert helyét, majd azt az iskolai Ökonapon életre is keltettük. (Az iskolában hagyományosan minden évben tartanak egy olyan napot, ahol a szülők az udvar szépítésével, felújításával foglalatoskodnak. 2014-ben az Ökonap egyik kiemelt feladata az iskolakert területének bekerítése, felásása, talajának javítása

volt. Bónusz programként pár lelkes szülő a falevel gyűjtő tároló egy részén kialakított egy komposztáló helyet is.)

Természetesen a diákokat már az indulás első félévének előkészítő munkálataiba is be lehet vonni.

November elején próbaórát tartottunk, hogy lássuk, mi fér bele 45 percbe (bár érdemes duplaórát szánni a kerti munkákra). A mi esetünkben januártól májusig a technika óra keretén belül valósulnak majd meg az iskolakerti foglalkozások.

A harmadik tanulság: nem az anyagiakon múlik.

A kert kialakításához minimális összeg szükséges (10-20 ezer forint) vagy éppen semmi sem. Nálunk a gyermekméretű kerti eszközök, a vetőmagok, a lótrágya, a zöldségeskert kerítésének oszlopai szülői felajánlások útján érkeztek. A jövőben így lesz fűszernövényünk, eperpalántánk és málnabokrunk is. Természetesen számos egyéb támogatói lehetőségek is rendelkezésre állhatnak egy iskolakert számára. Ha például van olyan alapítványa az iskolának, amely támogatja az iskolai tananyagon túli tudásfejlesztést, akkor bizton számíthatnak a leendő iskolakert megálmodói onnan érkező támogatásra (mi többek között a kerítésháló beszerzését köszönhetjük a Tomori Iskoláért Alapítványnak). Ezen kívül akár osztálypénzből is fedezhetőek, vagy kiegészíthetőek az éves költségek.

Negyedik tanulság: kell egy lelkes, a kert víziójával rendelkező személy, aki mindig látja azt, hogy mi lesz a következő lépés.

Nálunk, a szülői támogató csapatban kialakult az egészséges együttgondolkodás, együttműködés. A folyamatos belső kommunikációnak hála mindig pontosan képben vagyunk azzal kapcsol-

atban, hogy melyik szülő éppen milyen mértékben és milyen típusú feladatot tud bevállalni. Van egy tájépítész anyukánk, aki a kertet tervezi meg, egy aktív apukánk, aki szerszámokat hoz, mindent elkészít, ami csak szükséges. Egy másik lelkes tagunk ebédidőben fog eljönni a közeli munkahelyéről órát tartani. Azok a szülők, akik pedig nem érnek rá napközben a helyszínen tevékenykedni, a külső és belső kommunikációval foglalkoznak.

Ötödik tanulság: fontos a kommunikáció, a tevékenység láttatása a szülők, a támogatók és nem utolsósorban a gyerekek felé.

A folyamatos párbeszéd elengedhetetlen ahhoz, hogy a résztvevők számát, aktivitását, lelkesedését növeljük. A hatékony és rendszeres kommunikáció segítségével lehet azt elérni, hogy mindenki magáénak érezze a kertet, hogy a felmerülő tevékenységek gazdára/gazdáokra találjanak.

Érdeemes az iskola honlapján blogot indítani a kert alakulásáról, hogy a szülők lássák, hol tartunk, mire van szükség, hogyan lehet bekapcsolódni: www.iskolakert.tomori.hu

Érdeemes létrehozni egy faliújságot, majd azt havonta frissíteni. Ha van rá mód, kapjanak külön helyet az aulában, folyosón az iskolakert aktuális hírei, ahol a gyerekekre várakozó szülők bepillantást nyerhetnek a ott folyó élet eseményeibe.

Hasznos lehet megosztani a támogató szülők és az érdeklődő pedagógusok között szakmai anyagokat is. Nem sokat, de annyit mindenképpen, amit a környezetórán fel tudnak használni, ami által bevonódnak a kert életébe. A támogató szülők többsége lelkes, de nem feltétlenül gyakorlott kiskert művelésében. Ők is tanulni szeretnének, segítsük ebbéli törekvésüket. Adjunk mindenkinek lehetőséget a csatlakozásra.

Hatodik tanulság: hagyjuk a folyamatot magától alakulni.

A szülők maguk jelentkeznek egy-egy részfeladatra. Olyanokra, amelyek testhezállók a számukra. Ha sokszerű tevékenység fonja át az iskolakertet, akkor látni fogjuk, hogy egyre többen érzik azt, hogy van számukra hely a programban.

Hamar eljön az az idő, amikor a pedagógusok maguk jelentkeznek be kerti órára osztályaikkal, akár annak ellenére is, hogy az adott évfolyam nem vesz részt a rendszeres foglalkozásokon (ún. staféta rendszer). Ha van rá szülői kapacitás, ne hagyjuk ezeket az alkalmi felkéréseket elkallódn.

Az érdeklődő pedagógusoknak javasoljunk témákat és némi szakmai segítséget nyújtva támogassuk őket saját kerti órák tartásában. A Tomoriban október végén például gyümölcsfaültetés részeseivé válhattak az első és a második osztályosok (az Iskolakert Hálózat segítségével és a T-com támogatásával alma- és cseresznyefákhoz tudtunk hozzájutni). Bár a kicsiknek órarend szerint szabadidős foglalkozásuk lett volna, de a fák érkezésével máris

kerti órává változott az a 45 perc. A fákat örökbe fogadó osztályoknak az igazgató néni faünnep keretében adta át a növényeket, amit fűzfavesszőkerítés fonás követett. A közel száz lurkó a tanítóik segítségével nagyon szorgosan dolgoztak.

Mostanra megtapasztaltam, hogy a közös, hasznos és élményt nyújtó tevékenységhez szívesen csatlakoznak szülők, pedagógusok, gyerekek, technikai dolgozók. Ne felejtsük el róluk sem, mivel a kerti tevékenységekhez a gondnok, karbantartó, portás segítségére lesz szükségesünk legtöbb

esetben (vízvétel és locsolóslag biztosítása, kerti szerszámok tárolása vagy iskolai szünetben, napközben a zárt kertkapu ellenére az iskolába bejutás).

Összegezve nézzük, hogy mit is végeztünk el a TomoriKert első 3 hónapjában:

Terület rendezése, annak körbekerítése (gyerekek és kutyák védelme érdekében); tápanyag-utánpótlás (lótrágya beszerzés és beforgatás); komposztároló kialakítása és levélgyűjtés (korábbi elszállítással helyett). Vetőmagok és kerti szerszámok beszerzése; folyamatos kommunikáció (faliújság, SZMK levelek, blog a honlapra, szülői támogató csoporton belüli információáramlás); foglalkozások rendjének és tematikájának kialakítása, környezetórához való kapcsolódási pontok megtalálása; alapítvány számára költségvetés készítése a kerthez igényelt összegről.

A TomoriKertben a legközelebbi tevékenység a **Zöldtrágya nap** lesz, melyet szülők és gyerekek körében, egész iskola szintjén hirdettünk meg. Az Ökonapon mustárt, mint zöldtrágya növényt vetettünk. Szükség van a talaj-javításra, erre nagy hangsúlyt fektetünk (és egyben az ökológiai gazdálkodás egyik fontos eleme, melyet bemutathatunk a diákoknak). Ezen a napon minden aktuális (még a fagyok előtti) munkát el tudunk végezni (mustár és lótrágya beforgatása, bokrok tisztító metszése, komposztprizma rakása, csalán, borostyán, málnabokor, eperpalánta ültetése, dughagyma vetése).

Hetedik tanulság: jó együtt dolgozni!

A Zöldtrágya nap lényege is ez! A délelőtti munkálkodást közös bográcsozás és ebéd követ majd, mely során örülünk az új hobbinknak és annak, hogy tehetünk magunkért, a gyerekekért, hasznos tevékenységet végezhetünk a szűk közösségünk örömére!

Szeretettel meghívunk minden érdeklődőt

2014. november 22-én

9 órától tartandó **Zöldtrágya napunkra.**

Helyszín: Tomori Pál Általános Iskola
Budapest, XIII. kerület, Tomori u. 2

A meghívó és a regisztráció az iskola honlapján megtalálható: www.iskolakert.tomori.hu

*A cikket írta: Nemes Anita,
a TomoriKert megálmodója*